

روز شمار

شنبه

۷ شهریور ۱۳۶۶

۴ محرم ۱۴۰۸

۲۹ اوت ۱۹۸۷

۵۶۱

پس از چهل و سه روز آرامش نسبی در خلیج فارس، امروز عراق حملات هوایی خود به مراکز نفتی - اقتصادی جمهوری اسلامی ایران را با حمله به جزیره لاوان، جزیره فارسی، جزیره خارک و "کشتی الوند" از سرگرفت. این حملات در پی سخنان دیروز وزیر دفاع آمریکا آغاز شد. وی در سخنان خود اعلام کرده بود که آمریکا نیروی کافی به منطقه وارد کرده است. * [ر. ک. به: ۱۳۶۶/۶/۶ - ۵۵۴]

هواپیماهای دشمن در ساعت ۱۱: ۲۵ دقیقه در حمله به جزیره لاوان، چند فروند موشک به سوی "سکوی دریایی نفت رسالت" پرتاب کردند که بر اثر آن، دو مخزن سوخت گازوئیل، یک مخزن بنزین، تأسیسات آب شیرین کن و تأسیسات برق آسیب دیدند و مخازن نفت خام شماره دو و سه و مخزن شماره چهار ذخیره سازی بنزین نیز دچار آتش سوزی شدند اما آتش پس از ده ساعت مهار شد. در این حادثه ۳۵ تن از مأموران آتش نشانی دچار سوختگی شدند که حال ۹ تن از آنها وخیم گزارش شده است.^(۱) این حمله، ششمین حمله هوایی عراق به جزیره لاوان از آغاز جنگ تحمیلی است. در پی این حمله، هواپیماهای دشمن مورد تعقیب جنگنده های خودی قرار گرفتند و ناگزیر به طرف بحرین و قطر گریختند.^(۲) هواپیماهای عراق در ساعت ۱۱: ۳۰ دقیقه در حمله ای دیگر، هیجده راکت و بمب به سوی جزیره فارسی پرتاب کردند که به کسی آسیب نرسید و تنها یک دستگاه جرثقیل و یک دستگاه لودر منهدم شد و چند بشکه بنزین آتش گرفت.^(۳) همچنین امروز در "جزیره سیری" یک فروند نفت کش ۱۳۰ هزار تنی ایران به نام "الوند" به هنگام بارگیری مورد حمله هواپیماهای عراق قرار گرفت که خساراتی بر آن وارد شد.^(۴)

* آمریکا قبلاً از عراق خواسته بود تا زمانی که نیروی کافی به منطقه خلیج فارس اعزام نکرده است، حملات خود را متوقف کند.

مجله تایم ، چاپ هلند در گزارشی از حملات هوایی امروز عراق نوشت : « جنگنده‌های عراقی تأسیسات نفتی ایران را در سه نقطه مختلف مورد حمله قرار دادند . آنها در بخش جنوبی خلیج [فارس] نفتکش الوند را در جزیره سیری که در حال بارگیری بود ، به آتش کشیدند ؛ در بخش مرکزی خلیج [فارس] به تأسیسات نفت‌گیری جزیره لاوان حمله کردند و در بخش شمال ، جزیره فارسی را که پاسداران انقلاب ایران از آن‌جا به عنوان پایگاه قایق‌های تندرو جهت حمله به کشتی‌رانی در خلیج [فارس] استفاده می‌کنند ، بمباران کرده و به رگبار مسلسل بستند . » (۵)

افزون بر این حملات ، هواپیماهای عراقی امروز پروازهای عملیاتی و شناسایی گسترده دیگری را نیز بر فراز مناطق نفتی جمهوری اسلامی ایران در خشکی و دریا انجام دادند . (۶) همچنین دشمن حومه شهرستان سرپل ذهاب را بمباران کرد (۷) و در مناطق باختران ، ایلام ، سومار ، اهواز ، آغاچاری (پنج بار) ، گچساران ، مسجدسلیمان (سه بار) ، منطقه خارك (سه بار) ، تلمبه‌خانه‌های خطوط لوله مارون و اصفهان ، به سبب تجاوز هواپیماهای عراق ، وضعیت قرمز اعلام شد . (۸)

۵۶۲

هم‌زمان با شروع مجدد حملات هوایی عراق در خلیج فارس ، مقام‌های بلندپایه این کشور به توجیه اقدامات خود پرداختند . صدام حسین رییس جمهور عراق ، جمهوری اسلامی ایران را تهدید کرد که تا پذیرش کامل قطع‌نامه ، به حملات هوایی و زمینی خود ادامه خواهد داد . خبرگزاری رویتر به نقل از صدام گزارش داد : « از حالا ما در دریا به آنها حمله خواهیم کرد و تمامی شاه‌رگ‌های اقتصادی که تجاوز نظامی آنها را تأمین می‌کند ، منهدم خواهیم کرد . اگر آنها این قطع‌نامه را با حسن‌نیت بپذیرند ، ما به آنها فرصتی خواهیم داد و اگر تمام مفاد آن را اجرا نکنند ، ما به نیروی هوایی و نیروهای زمینی دستور حمله به آنها را خواهیم داد . » (۹) صدام حسین سپس افزوده است : « اگر آنها قطع‌نامه ۵۹۸ را پذیرفته و آمادگی خود را جهت اجرای مواد آن اعلام نمایند ، ما به آنها فرصت خواهیم داد و اما اگر نخواستند تمامی مواد قطع‌نامه را بدون تأخیر به اجرا در بیاورند و همچنین اگر حتی یک اسیر پیش آنها بماند ، ما به نیروی هوایی و نیروی زمینی خود خواهیم گفت که دوباره آنها را مورد حمله قرار بدهند . قطع‌نامه با بند یک شروع می‌شود و با بند دو ... ادامه می‌یابد . بند یک خواستار برقراری آتش‌بس و عقب‌نشینی به مرزهای شناخته‌شده بین‌المللی می‌باشد . آتش‌بس جزیی از عملیات فراهم ساختن زمینه عقب‌نشینی است که ما آن را در مدت معلوم ، محدود و کوتاه می‌پذیریم و اگر ایران در این مدت تا مرزهای شناخته‌شده بین‌المللی عقب‌نشینی کرده و

اسرای ما را پس ندادند، باز هم به آنها حمله خواهیم کرد. این قطع‌نامه همان‌طور که خودش اشاره دارد، کامل است. «^(۱۰)

همچنین، «عصمت کتانی» نماینده دائمی عراق در سازمان ملل متحد نیز نامه‌ای از طارق عزیز وزیر امور خارجه این کشور به دبیرکل سازمان ملل متحد تسلیم کرد^(۱۱) که در آن در توجیه آغاز مجدد حملات هوایی عراق علیه کشتی‌رانی در خلیج فارس، آمده است: «عدم پاسخ رسمی دولت ایران به قطع‌نامه ۵۹۸ را به مثابه مخالفت جدی با آن می‌دانم و با توجه به ادامه عملیات تجاوزکارانه رژیم ایران علیه عراق و موضع مخالف آن رژیم نسبت به مفاد قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت، دیگر هیچ عذر و بهانه‌ای برای جلوگیری از حمله به منابع حیاتی ایران که برای توان رزمی ایران به کار می‌رود، نمانده است و هرگونه درخواست برای جلوگیری از حمله به این منابع، به مثابه تقویت توان رزمی ایران در تجاوز علیه عراق و کشورهای منطقه تلقی می‌شود. حملات عراق به مراکز غیرنظامی و کشتی‌ها در خلیج فارس، اقدامی مطابق با قوانین و مقررات بین‌المللی عنوان شده که در قالب دفاع مشروع قرار می‌گیرد. تلاش فوری برای اجرای فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد علیه رژیم ایران به خاطر مخالفت آن رژیم با مفاد قطع‌نامه ۵۹۸، بایستی عمل شود. عراق که در معرض تجاوز پی‌گیر ایران قرار گرفته است، بر طبق قوانین و مقررات بین‌المللی می‌تواند از خود دفاع کند و قوانین و مقررات بین‌المللی این اجازه را به عراق می‌دهد که علیه منابع حیاتی ایران ضربه وارد کند. بنابراین، فعالیت نظامی نیروهای مسلح عراق در منطقه خلیج فارس ادامه خواهد داشت و تنها منابع حیاتی ایران را در بر خواهد گرفت. «^(۱۲) از سوی دیگر، ارتش عراق در اطلاعیه‌ای نظامی، با تأکید بر دور بودن جزایر ایرانی از مرزهای بین‌المللی عراق و بدون اشاره به چگونگی حمله به این جزایر و استفاده از تسهیلات دیگر کشورها، دلیل این حملات را مخالفت ایران با قطع‌نامه ۵۹۸ اعلام کرد.^(۱۳)

«نزار حمدون» سفیر عراق در واشنگتن، در گفت‌وگو با خبرنگار روزنامه «واشنگتن‌پست» - که متن آن ساعتی پیش از حمله هواپیماهای عراق به تأسیسات و پایانه‌های نفتی ایران در خلیج فارس، منتشر شد - تأکید کرد: «ما قصد داریم کشتی‌های بیش‌تری را در محدوده آب‌های ایران که منطقه جنگی تلقی می‌شود، هدف قرار دهیم تا این‌که این کشور تمامی مفاد قطع‌نامه شورای امنیت را قبول کند. «وی افزود: «این‌که این هفته یا هفته آینده حمله کنیم، بستگی به تاکتیک‌های ما خواهد داشت، ولی استراتژی ما آن است که به هدف قرار دادن کشتی‌های آنها ادامه دهیم. «^(۱۴) نزار حمدون در مورد پیوستن کشورهای عربی منطقه به جنگ علیه ایران، گفت: «من واقعاً فکر می‌کنم که دیر یا زود عربستان و دیگر کشورها در منطقه وارد جنگ خواهند شد و علت آن‌هم عمدتاً سرسختی و غرور ایران در برخورد با این کشورهاست. «وی با تأکید بر روابط نزدیک کشورش با عربستان، در مورد اقدامات

تلافی‌جویانه ایران علیه امریکا و کشورهای عرب منطقه گفت: «ایران نه تنها علیه امریکا بلکه علیه کشورهای کوچک منطقه نیز اقدامی صورت نخواهد داد، زیرا می‌داند که این مسئله بار بیش‌تری را بر روی ماشین جنگی ایران تحمیل خواهد کرد.» (۱۵)

روزنامه «وال استریت ژورنال» در مقاله‌ای نوشت که حکومت عراق پی برده است که نمی‌تواند بر ایران پیروز شود و اکنون می‌کوشد که خود را از سقوط حفظ کند: «اکنون هدف عراق در جنگ خلیج فارس پیروزی نیست، بلکه شکست نخوردن است. صدام حسین مدت‌ها قبل به این نتیجه رسید که در جنگ با ایران نمی‌تواند به پیروزی دل ببندد. تجربه به صدام ثابت کرد که ایران نیرومندتر از آن است که او در هفت سال قبل تصور می‌کرد، براساس این فکر بود که وی طرحی تنظیم کرده است که تا آن‌جا که می‌تواند به سربازان و بازماندگان کشته‌شدگان جنگ کمک مادی بدهد و زندگی آنها را مرفه سازد تا به این ترتیب سربازان را دل‌گرم کند. در حالی‌که در ایران، مذهب نیروبخش سربازان است. در عراق برخلاف اوایل جنگ که از خاموش کردن آتش انقلابی ایران و جلوگیری از فراتر رفتن انقلاب از مرزهای آن کشور صحبت می‌شد، اکنون هدف این است که عراق خود را زنده و روی پا نگاه دارد.» (۱۶)

۵۶۳

در پی حملات مجدد عراق به تأسیسات نفتی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس، مسئولان ایرانی ضمن مخالفت با ایجاد هرگونه تشنج‌آفرینی در این منطقه، اعلام کردند که این‌گونه تهاجمات بی‌پاسخ نخواهد ماند. دکتر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، در نامه‌ای به خاویر پرز دکوئیار نوشت: «ایران قطعاً حملات مجدد عراق به تأسیسات نفتی ایران در خلیج فارس را بدون پاسخ نخواهد گذاشت و مقابله به مثل ایران به نحوی که در مواضع رسمی اعلام شده، می‌تواند شامل هرگونه امکاناتی که عراق از طریق آن به تجهیز و تقویت ماشین جنگی خود می‌پردازد، باشد.» (۱۷) در این نامه با اشاره به نزدیکی سفر احتمالی دبیرکل به منطقه آمده است: «هر زمان تلاش‌های بین‌المللی و ابتکارات آن جناب (دبیرکل سازمان ملل) در مسیر محدود کردن جنگ و اعاده تدریجی آرامش قرار گرفته است، عراق عملاً به مقابله پرداخته و بلافاصله عملیات نظامی خود در زمین، هوا و دریا را وسعت داده است.» وزیر امور خارجه با تأکید بر این‌که راه‌حل بحران خلیج فارس در حمله نکردن به کشتی‌ها، احراز بی‌طرفی کشورهای حامی عراق و خروج نیروهای خارجی نهفته است، افزود: «امیدوارم برای رفع این بحران هنوز دیر نشده باشد.» (۱۸)

سخن‌گوی ستاد تبلیغات جنگ (کمال خرازی) نیز گفت که امریکا پس از آن که در جلسه دو روز پیش شورای امنیت نتوانست طرح تحریم تسلیحاتی ایران را به تصویب برساند، به منظور تشنج‌آفرینی در منطقه، عراق را تحریک کرده که در خلیج فارس به حملات هوایی

بپردازد : « شرکت کنندگان در جلسه شورای امنیت به نظرات غیراصولی امریکا تن ندادند و همین عدم تمکین ، بهانه‌ای در دست امریکا شده است تا از یک سو اقدامات تشنج‌آفرین خود را در خلیج فارس گسترش دهد و از سوی دیگر سازمان ملل را تحت فشار قرار دهد . با توجه به واقعیت مذکور ، بدون شک حملات عراق با هم‌آهنگی امریکا صورت گرفته است و اقدامات عراق عملاً تلاش‌های دبیرکل سازمان ملل را به شکست کشانده است . » (۱۹)

۵۶۴

مراکز خبری و رسانه‌های همگانی با تأکید بر این واقعیت که حملات مجدد عراق در خلیج فارس موجب افزایش تشنج در این منطقه خواهد شد ، به بررسی انگیزه عراق از این حملات و واکنش ایران در برابر آن ، پرداختند . رادیو بی . بی . سی . به نقل از خبرنگار خود در خلیج فارس گفت : « هواپیماهای عراقی آتش‌بس غیررسمی شش هفته‌ای خود را شکستند . عراق از شش هفته قبل به دلیل فشارهای دولت‌های غربی و به خصوص امریکا ، از حمله به نفت‌کش‌های ایران خودداری کرده بود و تصور می‌شد که این آتش‌بس غیررسمی حداقل سه هفته دیگر ادامه یابد ، اما چنین نشد و حمله عراق درست یک روز پس از آن اتفاق افتاد که سیدعلی خامنه‌ای رییس جمهور ایران هشدار داد که اگر عراق به نفت‌کش‌های ایران حمله کند ، به تلافی آن به کشتی‌های امریکایی حمله خواهد شد . » (۲۰) بی . بی . سی . افزود : « بدیهی است که تجدید حملات مستقیم عراق به نفت‌کش‌ها در این هنگام که نیروی دریایی امریکا برای همراهی یک کاروان دیگر از کشتی‌های کویت در خلیج فارس آماده می‌شود ، به افزایش تشنج در منطقه می‌انجامد . » این رادیو با اشاره به لبریز شدن کاسه صبر عراق ، در مورد فعالیت‌های سیاسی ایران گفت : « اکنون که ایران به وسیله معاون وزیر خارجه خود (محمد جواد لاریجانی) حمله‌ای دیپلماتیک را در سازمان ملل متحد و در اروپای غربی دنبال می‌کند ، پیداست که عراق وقت را مناسب دیده است تا بر جامعه بین‌المللی برای اقدامی قاطع فشار وارد آورد . » رادیو بی . بی . سی . با بیان این که هدف عراق ، تحریک ایران است ، به بررسی واکنش احتمالی جمهوری اسلامی پرداخت : « هر چند ایران اعلام کرده که در صورت حمله عراق ، به نفت‌کش‌های امریکایی حمله خواهد کرد ، ولی این حرف ممکن است یک تهدید ساده باشد و ایران بعید است که مایل به برخورد مستقیم با امریکا باشد ؛ شاید لااقل در انتظار بماند و ببیند که آیا عراق حملات خود را به نفت‌کش‌ها ادامه خواهد داد و یک‌بار دیگر صادرات ایران را شدیداً دچار اختلال خواهد کرد یا خیر ... » (۲۱)

رویتر نیز گزارش داد : « ایران ممکن است برای پاسخ‌گویی به حملات امروز عراق ، در جبهه‌های زمینی حمله‌ای را صورت دهد ، زیرا در صورت دست زدن به اقدام تلافی‌جویانه در خلیج فارس ، یک نیروی عظیم از واحدهای نیروی دریایی امریکا را که برای محافظت از نفت‌کش‌های کویته وارد منطقه شده‌اند ، پیش‌روی خواهد داشت . در صورتی که ایران

نیروهای امریکایی را برای اقدام تلافی‌جویانه خود انتخاب کند، بازنده میدان خواهد بود، زیرا این مسئله سبب قطع صادرات حیاتی نفت ایران خواهد شد. « این خبرگزاری به نقل از یک منبع کشتی‌رانی در خلیج فارس، افزود: « ایرانی‌ها بار دیگر دست به حمله خواهند زد، مگر این‌که آنها در زمینه تبلیغاتی بسیار زیرک بوده و بتوانند با خودداری از اقدام تلافی‌جویانه، عراق را روسیاه نشان دهند. » (۲۲) روزنامه اسپانیایی « ال پائیس » نیز درباره هدف عراق از آغاز مجدد جنگ نفت‌کش‌ها، نوشت: « به گفته ناظرین خارجی در تهران، عراق با این حملات سعی دارد جواب ایران علیه منافع کویت را بدهد. ایرانی‌ها از دمی که رژیم عراق برایشان چیده‌اند، آگاهی دارند. افزایش عملیات هوایی عراق نشان می‌دهد رهبران بغداد به هر طریقی که امکان دارد سعی به ایجاد یک جنگ جهانی در خلیج فارس دارند، در حالی که ایرانی‌ها باید از خطرات ناشی از حمله به منابع کویت به عنوان جواب‌گویی در مقابل حملات هوایی دشمن مطلع باشند. » (۲۳)

۵۶۵

گردهم‌آیی توجیهی « اهداف اعزام سپاهیان حماسه‌سازان عاشورا » با حضور نیروهای بسیجی کارخانه‌ها و اداره‌های تحت پوشش « پایگاه مقداد » سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در استادیوم آزادی تهران برگزار شد. این گردهم‌آیی بعد از ظهر امروز و با حضور « محسن رفیق‌دوست » وزیر سپاه و « علی‌رضا افشار » سخن‌گوی سپاه، افتتاح شد. همچنین گردهم‌آیی مشابهی (به منظور توجیه طرح اعزام سراسری حماسه‌سازان عاشورا) با نام « لبیک یا امام » در یاسوج برگزار شد. در این گردهم‌آیی، استاندار کهگیلویه و بویراحمد اعلام کرد که در اجرای این طرح، ۳۰ گردان از نیروهای مردمی و عشایری این استان عازم جبهه‌های جنگ خواهند شد. (۲۴)

۵۶۶

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسجانی رئیس مجلس شورای اسلامی، در مصاحبه با روزنامه « تهران تایمز » استراتژی ایران در جنگ، شرایط پذیرش قطع‌نامه ۵۹۸ شورای امنیت، روابط ایران با امریکا، شوروی و کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس و موضع و عملکرد امریکا و اروپا در بحران خلیج فارس را تشریح کرد. نماینده امام در شورای عالی با این فرض که ریشه جنگ در خارج از عراق قرار دارد، تخصیص کل امکانات کشور به جنگ را به صلاح مملکت ندانست و استراتژی نظامی ایران را برداشتن گام‌های بزرگ‌تر در جنگ، اعلام کرد و گفت: « اگر بخواهیم سریعاً تکلیف جنگ را یک‌سره کنیم، باید کل امکانات کشور را بسیج کنیم و یک تهاجم طولانی و گسترده را سازمان دهیم؛ این از یک جهت ممکن است مثبت باشد و احتمال تمام شدن جنگ را سریع‌تر می‌کند، ولی باید توجه داشت که عراق به

تنهایی علیه ما نمی‌جنگد و ریشه جنگ در جای دیگری است و در عراق نیست. تضمینی نیست که اگر عراق را شکست دادیم، جنگ تمام شود، ما نباید این خطر را بپذیریم که کل نیروهای کشور را از حال عادی دریاوریم و برای جنگ بسیج کنیم. ممکن است باز هم جنگ طولانی بشود، ولی ما همین وضع فعلی را که داریم، ادامه می‌دهیم؛ یعنی این که یک مقدار از نیروهایمان را صرف عادی کردن زندگی مردم کنیم که تولید و کار کنند و پشتوانه جنگ باشند و بتوانند جنگ را تحمل کنند و پشت جبهه قوی باشد، در جبهه هم پیش‌روی‌هایی در سال می‌کنیم و چند ضربه‌ای هم می‌زنیم؛ ما در حال حاضری در سال، هشت روز عملیات جدی انجام می‌دهیم. شاید بین این دو شیوه، شیوه دیگری نیز باشد، یعنی این که یک مقدار از امکانات عمومی را کم کنیم و به جنگ بیش‌تر بپردازیم و این فرض سوم است؛ مثلاً اگر الان با هزار گردان در سال می‌جنگیم، بعد از این، بر فرض با دو هزار گردان بجنگیم و این اواخر غربی‌ها که احساس کردند عراق روبه زوال می‌رود، با آمدن به خلیج [فارس] خواستند مسائل خودشان را حل کنند و حالا برای حل جنگ باید گام بزرگ‌تری برداشت.»

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی اعلام کرد که معرفی متجاوز و تنبیه آن، دو شرط اساسی ایران برای پذیرش قطع‌نامه است: «در قطع‌نامه ۵۹۸ وعده داده شده که گروهی بنشینند و متجاوز را مشخص کنند. ما اعتقاد داریم که باید اول، این کار را انجام دهند و بعد از آن که اعلام شود عراق متجاوز است، فکر می‌کنیم ما زیاد نیاز به جنگ نداریم، بر این اساس که شورای امنیت هم تعقیب کند که متجاوز کیفرش را ببیند. بعد از این مرحله ما می‌توانیم قطع‌نامه ۵۹۸ را بپذیریم. شورای امنیت گفته است که ما بعداً متجاوز را معلوم می‌کنیم. ما می‌گوییم اگر شما سوءنیت و قصد فریب دادن ما را ندارید، چرا آن را برای بعد گذاشته‌اید؟ همین حالا نظرتان را اعلام کنید.»

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در پاسخ به این پرسش که آیا ایران برای حفظ امنیت کشتی‌رانی در خلیج فارس، حاضر به انعقاد معاهده با کشورهای همسایه و آمریکا و شوروی می‌باشد؟ گفت: «قبلاً هم گفته‌ایم چه اشکالی دارد ما معاهده‌ای امضا کنیم که منطقه امن باشد؟ البته دیگر آنها نباید شریک جنگی باشند که علیه ما در جریان است.» وی افزود: «تا به حال کویته‌ها از طریق چند کشور به ما پیغام داده‌اند که حاضریم دعوت خودمان از آمریکا را پس بگیریم به شرطی که شما به کشتی‌های ما حمله نکنید. کویت الان کمک مالی، لجستیکی و کمک تبلیغاتی زیادی به عراق می‌کند، فضا و ساحل کویت در اختیار عراق است، جاده‌هایش در اختیار عراق است، او پول و نفت می‌دهد و واسطه صدور نفت و گاز عراق است. اگر اعلام بی‌طرفی کنند، ما حاضریم به کشتی‌های کویتی حمله نکنیم ولو این که عراق به ما حمله کند و ما این را گفته‌ایم. فکر

می‌کنم انعقاد معاهده هم هیچ اشکالی ندارد، البته معاهده با دو ابرقدرت معنی ندارد، آنها چرا باید حضور داشته باشند؟!»

رییس مجلس شورای اسلامی درباره برقراری رابطه سیاسی با امریکا گفت: «برای ما علائم زیادی از بی‌صدافتی امریکا وجود دارد. من فکر می‌کنم که اگر امریکایی‌ها صادق باشند و صادقانه برخورد کنند، این طور نیست که یخ‌هایی که بین ما هست، قابل آب شدن نباشد. ولی الان طوری است که هر روز وضع تیره‌تر می‌شود، چون خصومت برقرار است. آنها حرف می‌زنند و ما حرف می‌زنیم؛ آنها کار می‌کنند و ما طبعاً مجبور می‌شویم کاری بکنیم؛ هیچ‌کس قدمی در راه بهبود روابط بر نمی‌دارد، نوعاً روابط به طرف تیره شدن است. امریکایی‌ها که شروع‌کننده خصومت و مسئول تیرگی روابط هستند، باید دست از خصومت بردارند. این کشور باید سیاست خودش را در منطقه عوض کند و با مسلمان‌های منطقه خصومت نکند و این همه از اسرائیل در مقابل عرب‌ها حمایت نکند و این همه ملت‌های عربی را مجبور به فاصله گرفتن از آرمان آزادی فلسطین نکند. الان امریکا سیاست بدی در منطقه دارد.»

آقای هاشمی با تأکید بر گسترش روابط با ژاپن، درباره رابطه با کشورهای اروپایی گفت: «اروپا یک پارچه نیست؛ الان فرانسه و انگلیس، به خصوص در خلیج فارس از امریکا پیروی می‌کنند. جنگ سفارت‌خانه‌ها را آنها شروع کردند و دامن زدند. البته بعد از این‌که آنها دیدند که ما در برخورد محیط سفارت‌خانه‌ها جدی هستیم و حاضر به کوتاه آمدن نیستیم و خیلی با این شارلاتان‌بازی‌ها از میدان در نمی‌رویم، علایمی داده‌اند که این مسائل جدی نیست و هر دو در فکر این هستند که از راهی که می‌رفتند، ظاهراً برگردند، ولی قابل اطمینان نیستند تا به نقطه خوبی برسند.» رییس مجلس شورای اسلامی درباره رابطه افغانستان، با تأکید بر موضع قبلی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر خروج نیروهای شوروی از این کشور، گفت: «ما موضع‌مان همان موضع قبلی است؛ یعنی ما قاطع به شوروی‌ها گفته‌ایم که باید از افغانستان بیرون بروید و ما حاضریم با شوروی همکاری کنیم که در افغانستان حکومت طرفدار امریکا حاکم نشود و این را به آنها گفته‌ایم. سوءظن‌ها برطرف شد و به نظرم افق همکاری ما با همسایه شمالی خودمان که با هم ۲۶۰۰ کیلومتر مرز مشترک داریم، روشن است، ولی هنوز زود است از قرارداد دوستی صحبت شود.» آقای هاشمی در پاسخ به این پرسش: «که اگر امریکا بخشی از خاک ایران را اشغال کند، جمهوری اسلامی ایران برای بیرون راندن آنها از شوروی کمک خواهد خواست یا خیر؟»، گفت: «خیلی بعید است چنین فرضی اتفاق بیفتد. امریکایی‌ها تنها نمی‌توانند جایی از خاک ما را اشغال کنند. البته، اگر این اتفاق بیفتد، ما واقعاً خودمان بدون امکانات دیگران می‌توانیم امریکایی‌ها را بیرون کنیم. پیاده شدن امریکا در خاک ما حتماً به معنای اسارت نیروهای امریکایی است، ولی اگر چنین

چیزی اتفاق بیفتد، یک پیروزی نظامی بزرگ و افتخار عظیمی برای ما در بر خواهد داشت و ما دوست نداریم این افتخار را به دیگران بدهیم. « آقای هاشمی در مورد امکان احیای مجدد قرارداد ۱۹۲۱ مودت بین ایران و شوروی، افزود: « این قرارداد از نظر ما لغو شده است و در شرایط موجود فکر می‌کنیم نیاز پیدا نخواهیم کرد که از روس‌ها تقاضا کنیم. » (۲۵)

۵۶۷

در پی انتشار اخبار روز گذشته مبنی بر مأموریت جدید « ناو میسوری » و گروه همراه آن، امروز خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از پنتاگون گزارش داد: « یک گروه رزمی به رهبری کشتی جنگی میسوری برای حمایت از عملیات اسکورت نفت‌کش‌ها، امروز وارد دریای عرب در اقیانوس هند شد. این کشتی احتمالاً دستور خواهد یافت که به دریای عمان که نزدیک‌تر به تنگه هرمز است، برود و به حرکت پنهان کاروان‌ها از مسیر این گذرگاه منحصر به فرد خلیج فارس کمک کند. » (۲۶) این خبرگزاری افزود: « مقامات عالی‌رتبه پنتاگون از نیروی دریایی آمریکا خواسته‌اند امکان اجاره کرجی را برای حمایت از عملیات مین‌روبی در خلیج فارس، بررسی کند. این تقاضا از جانب ستاد مشترک ارتش به عنوان بخشی از یک طرح تدارکاتی با هدف حمایت درازمدت از نیروهای آمریکا در خلیج فارس است. ستاد مشترک آمریکا می‌خواهد مشخص کند آیا کرجی‌ها می‌توانند برای ذخیره غذا، سوخت و دیگر تجهیزات مورد نیاز قایق‌های مین‌جمع‌کن که در حال حاضر در خلیج فارس مشغول به کار هستند، در آن آب‌ها لنگر بیندازند. » (۲۷)

۵۶۸

در پی فشار آمریکا بر سایر کشورهای بزرگ برای شرکت در بحران خلیج فارس و در پی پیشنهاد روز گذشته وزیر دفاع آمریکا به ژاپن مبنی بر کمک مالی به هزینه‌های نظامی کشورهای حاضر در خلیج فارس، دولت ژاپن در یک موضع‌گیری جدید اعلام کرد که اگر چارچوبی برای دریانوردی امن در خلیج فارس تعیین شود، ژاپن مقدار قابل توجهی از هزینه‌های مالی آن‌را به عهده خواهد گرفت. « یاساهیرو ناکازونه » نخست‌وزیر ژاپن که دو روز پیش در مجلس این کشور اعلام کرده بود اعزام مین‌روب مغایرتی با قانون اساسی ندارد، امروز سخنی از آن به میان نیاورد. وی گفت: « ژاپن نیروی دفاعی خود را به منطقه خلیج فارس اعزام نخواهد کرد، ولی از آن‌جا که بیش‌ترین میزان واردات نفت از طریق تنگه هرمز را دارد، باید راه‌هایی بیابد تا در مقابله با این مشکل حاد بین‌المللی، به جامعه جهانی کمک کند و این مناسب‌ترین اقدام برای ژاپن است. » وی کمک مالی و بنیادی را که سازمان ملل برای تأمین امنیت کشتی‌رانی در خلیج فارس تشکیل داده است، راهی مناسب برای کمک ژاپن به حل این مشکل دانست، زیرا اقدام سازمان ملل استفاده از زور تلقی

نخواهد شد. وی بار دیگر احتمال اعزام دیگر انواع کشتی‌های جنگی ژاپن به خلیج فارس را منتفی اعلام کرد. (۲۸)

۵۶۹

رادیو کلن در گزارشی از خلیج فارس، با ادعای بروز تغییرات جدید در سیاست خارجی ایران، حضور نیروی دریایی کشورهای بزرگ در خلیج فارس را در این امر مؤثر دانست و درباره حجم نیروی کشورهای مختلف در منطقه گفت: «جمع شدن قدرت‌های نظامی در خلیج فارس با آن‌که هنوز به پایان نرسیده، اما به حدی زیاد است که باید مقامات جمهوری اسلامی ایران را نگران کرده باشد. این، می‌تواند دلیل تغییراتی باشد که در رویه جمهوری اسلامی ایران مشهود است.» رادیو کلن به نقل از کارشناسان «مؤسسه تحقیقات استراتژیک لندن»، در مورد اقدامات امریکا، شوروی، انگلیس و فرانسه در خلیج فارس گفت: «آنچه مسلم است، بزرگ‌ترین سهم را ایالات متحده دارد: یک کشتی هواپیمابر، یک رزم‌ناو، هفت اژدرافکن و ناوشکن. گذشته از آن، کشتی جنگی میسوری نیز با بیست هزار سرباز به همراه شش کشتی دیگر به زودی وارد خلیج فارس خواهد شد. در مقایسه با ایالات متحده، نمی‌توان از حضور نظامی شوروی در خلیج فارس سخن گفت. شوروی دو اژدرافکن و هفت کشتی ویژه جمع کردن مین به خلیج فارس فرستاده است. به دلیل آن‌که رهبران اتحاد جماهیر شوروی مایل اند کشتی‌رانی در خلیج فارس آزاد بوده و کسی یا کشوری مخل آن نباشد، می‌توان درک کرد که چرا شوروی پیشنهاد شرکت در یک ناوگان مخصوص جمع کردن مین در خلیج فارس را رد نموده است. در مقایسه با اتحاد جماهیر شوروی حضور نظامی انگلیس و فرانسه در خلیج فارس جالب توجه است. فرانسه حتی در این منطقه یک ناوشکن و یک ناو هواپیمابر مستقر ساخته و قرار است دو کشتی مخصوص مین جمع‌کن نیز به آنها ملحق شود. انگلیس حضور نظامی خود را - که تاکنون آگاهانه بسیار ناچیز بوده است - با دو ناوشکن، چهار اژدرافکن و دو کشتی تدارکاتی تقویت کرده است. در ارتباط با نیروی دریایی ایران و عراق، به طور کلی نمی‌توان از حضور نظامی عراق در خلیج فارس سخن گفت، برعکس جمهوری اسلامی یک ناوشکن، دو اژدرافکن و یک کشتی ویژه جمع کردن مین در خلیج فارس مستقر کرده و گذشته از آن، پنجاه کشتی کوچک‌تر پاسداران انقلاب نیز در خلیج فارس گشت می‌زنند که البته نمی‌توان آنها را کشتی جنگی نامید؛ از این کشتی‌ها می‌توان برای مین‌گذاری و به عنوان اژدرهای سرنشین‌دار استفاده کرد.» (۲۹)

۵۷۰

نشریه نظامی «جیمز دیفنس» چاپ لندن، در مقاله‌ای، خریدهای تسلیحاتی عراق، ذخایر ارزی و کشورهای طرف قراردادهای تسلیحاتی این کشور را در دو دهه اخیر، مورد بررسی

قرار داد و درباره نقش شوروی در تسلیح عراق نوشت: « شوروی علی‌رغم ادعای بی‌طرفی در جنگ، بزرگ‌ترین صادرکننده سلاح به رژیم صدام بوده. به نظر می‌رسد در ماه مه گذشته مسکو موفق شده با پیشنهاد دادن تسهیلات مالی قابل توجه، بغداد را از انجام یک معامله هنگفت نظامی با پاریس به ارزش شش میلیارد دلار باز دارد و خود قرارداد مشابهی با عراق منعقد سازد. براساس یک برآورد، بدهی نظامی عراق به شوروی بین هشت تا ۱۰ میلیارد دلار می‌باشد. « دیفنس افزود: « طبق آمار مؤسسه کنترل و خلع سلاح، عراق بین سال‌های ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۵ [میلادی] حدود ۲۴ میلیارد دلار سلاح خریداری کرده و بزرگ‌ترین واردکننده سلاح در جهان شناخته شده است. آمار مؤسسه یادشده که در واشنگتن می‌باشد، نشان می‌دهد واردات نظامی ایران بین سال‌های مذکور تقریباً یک چهارم عراق بوده است. « این نشریه در مورد درآمدهای نفتی و امکان افزایش خریدهای عراق نوشت: «هم‌اکنون بزرگ‌ترین مشکل عراق افزایش فاصله رو به ازدیاد هزینه‌های دفاعی و درآمدهای نفتی است. قبل از جنگ در سال ۱۹۸۰ [میلادی]، درآمد نفتی این کشور با رسیدن به ۲۶ میلیارد دلار به نقطه اوج خود رسید. در حالی که امسال انتظار می‌رود فقط حدود هشت میلیارد دلار نفت صادر کند. در مقابل، بودجه نظامی عراق از ۴/۷ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۱ به رقم تخمینی ۱۲/۸ میلیارد دلار در سال ۱۹۸۵ رسید که پیش‌بینی می‌شود در سال جاری میلادی هزینه‌های نظامی عراق از این‌هم فراتر رود. بغداد ماهانه بیش از یک میلیارد دلار صرف جنگ می‌کند. بدهی‌های نظامی عراق به فرانسه ۵/۶ میلیارد دلار و بدهی‌های غیرنظامی آن کشور بالغ بر ۴/۶ میلیارد دلار می‌باشد اما با توجه به گرفتاری‌های مالی عراق، رژیم این کشور به شوروی بیش‌تر و بیش‌تر روی می‌آورد، زیرا شرایط مسکو برای بازپرداخت خریدهای نظامی ساده‌تر است. « (۲۰)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۶۶/۶/۷

- ۱- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری نشریه شماره ۱۶۴، ۱۳۶۶/۶/۹، جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۸.
- ۲- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۳، ۱۳۶۶/۶/۸، ص ۸، بندرعباس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷.
- ۳- سند شماره ۰۴۶۱۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر فرمانده نیروی دریایی سپاه، به دفتر نمایندگی حضرت امام، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۴- سند شماره ۰۹۱۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار حملات.
- ۵- اداره کل مطبوعات و رسانه‌های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، "بررسی مطبوعات جهان"، نشریه شماره ۱۲۶۶/۶/۸، اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۸.
- ۶- مآخذ ۲، ص ۲، تهران - از خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷.
- ۷- سند شماره ۰۴۶۱۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه چهارم بعثت باختران، به دفتر فرمانده سپاه پاسداران، ۱۳۶۶/۶/۹.
- ۸- مآخذ ۲، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۷.
- ۹- مآخذ ۲، ص ۲۰، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۶/۶/۷.
- ۱۰- مآخذ ۱، صص ۲۰-۲۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۶/۸.
- 11-U. N. S/19083.

- ۱۲- مأخذ ۱، ص ۳۷، بغداد - خبرگزاری عراق، ۱۳۶۶/۸.
- ۱۳- مأخذ ۲، ص ۱، رادیو صوت‌الجماهیر، ۱۳۶۶/۷.
- ۱۴- مأخذ ۲، ص ۱۹، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۱۳۶۶/۷.
- ۱۵- مأخذ ۲، ص ۱۶، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۶/۷.
- ۱۶- روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۸، ص آخر، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.
- ۱۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۹، ص ۱۲.
- 18- U. N. Yearbook 1987, Vol. 41. P. 227.
- ۱۹- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۸، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲۰- مأخذ ۲، ص ۲۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۷.
- ۲۱- مأخذ ۲، صص ۲۲-۲۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۷.
- ۲۲- مأخذ ۲، ص ۲۰، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۱۳۶۶/۷.
- ۲۳- خبرگزاری جمهوری اسلامی، "گزارش‌های ویژه"، نشریه شماره ۱۶۵، ۱۳۶۶/۱۰، صص ۱۳-۱۲، مادرید - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه ال پائیس، چاپ اسپانیا، ۱۳۶۶/۹.
- ۲۴- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۹، ص ۱۴.
- ۲۵- روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۸، ص ۱۹.
- ۲۶- مأخذ ۲، ص ۲۸، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۶۶/۷.
- ۲۷- مأخذ ۲، ص ۲۷، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳۰۶۶/۷.
- ۲۸- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۱۰، ص ۱۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲۹- مأخذ ۲، ص ۲۴، به نقل از رادیو کلن، ۱۳۶۶/۶.
- ۳۰- روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۷، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از نشریه جیمز دیفنس، چاپ لندن.